Eva Kolesová

Jak pomoci svému dítěti s vadou řeči

Praktické rady pro rodiče a jejich děti

pasparta

Mgr. Eva Kolesová

Jak pomoci svému dítěti s vadou řeči

Praktické rady pro rodiče a jejich děti

pasparta

ISBN 978-80-88163-03-9 (brož.)
ISBN 978-80-88163-04-6 (e-pub)
ISBN 978-80-88163-05-3 (mobi)

pasparta

Pasparta Publishing, s. r. o. – sociální podnik zaměstnávající
lidi s poruchou autistického spektra, jehož zřizovatelem
je Národní ústav pro autismus, z.ú. (NAUTIS)

OBSAH

ÚVOD **5**

1. PŘEHLED VAD ŘEČI **6**

2. NENÍ LOGOPED JAKO LOGOPED aneb JAK SE V TOM VYZNAT? **7**

3. JAK BY MĚLA VYPADAT PRVNÍ NÁVŠTĚVA NA LOGOPEDII **9**

4. DYSLALIE (PATLAVOST). Nejčastější vada řeči dětí i dospělých **13**

4. 1 Co může být příčinou nesprávné výslovnosti 13
4. 2 Návštěva logopedie 16
4. 3 Jak se vyvíjí správná výslovnost 17
4. 4 Logopedická terapie dyslalie 18
4. 5 Co můžeme cvičit sami doma 19
4. 6 Příklad z praxe 34

5. OPOŽDĚNÝ VÝVOJ ŘEČI (OVŘ). Narůstající vada řeči u dětí **36**

5. 1 Příčiny vzniku opožděného vývoje řeči 37
5. 2 Na koho se obrátit? 38
5. 3 Opožděný vývoj řeči na podkladě sluchové vady 39
5. 4 Opožděný vývoj řeči na podkladě poruch intelektu 39
5. 5 Opožděný vývoj řeči na podkladě orgánových poruch mluvidel 39
5. 6 Opožděný vývoj řeči na základě autismu 40
5. 7 Opožděný vývoj řeči prostý 40
5. 8 Kdy začít docházet na logopedii? 41
5. 9 Logopedická terapie opožděného vývoje řeči 41
5. 10 Co mohou dělat rodiče? 43
5. 11 Příklad z praxe 45

6. VÝVOJOVÁ DYSFÁZIE (VD) **47**

6. 1 Jaké jsou příčiny vzniku vývojové dysfázie 47
6. 2 Na jaké odborníky se obrátit 48
6. 3 Příznaky 49
6. 4 Terapie 50
6. 5 Praktické rady při logopedické terapii 51

6. 6 Nástup do školy 58
6. 7 Příklad z praxe 59

7. KOKTAVOST A BREPTAVOST, (Balbuties a Tumultus sermonis) 62
7. 1 Koktavost 63
7. 1. 1 Jaké jsou příčiny koktavosti? 63
7. 1. 2 Kdy by se měli rodiče začít znepokojovat? 64
7. 1. 3 Logopedická terapie 66
7. 2 Breptavost 70
7. 2. 1 Příčiny vzniku breptavosti 70
7. 2. 2 Jaké jsou projevy breptavosti, jak ji poznat? 70
7. 2. 3 Logopedická terapie 71
7. 3 Příklad z praxe 73

8. ELEKTIVNÍ MUTISMUS, (dítě, které s každým nemluví) 74
8. 1 Jak tedy dítě komunikuje? 74
8. 2 Na koho se obrátit? 74
8. 3 Co by měla logopedická terapie obsahovat 75
8. 4 Jaká je prognóza 75
8. 5 Příklad z praxe 76

9. DĚTI S ROZŠTĚPEM RTU A PATRA A JEJICH ŘEČ 77
9. 1 Co je příčinou vzniku rozštěpů? 77
9. 2 Jaké rozštěpy existují? 77
9. 3 Na jaké odborníky se obrátit? 78
9. 4 Jaký je vývoj řeči dětí s rozštěpy? 79
9. 5 Logopedická terapie 80
9. 6 Příklad z praxe 80

SLOVO ZÁVĚREM 82

Slovníček pojmů 83

ÚVOD

Knížka, kterou v této chvíli držíte v ruce, se k Vám pravděpodobně dostala proto, že Vás, Vaše dítě nebo někoho blízkého trápí obtíže spojené s komunikací nebo konkrétní vadou řeči.

Dovolte, abychom Vám zde představili soubor vad a poruch řeči, se kterými se můžete nejčastěji setkat u dětí v rámci jejich celkového vývoje. Najdete zde i informace, které se týkají vad a poruch úzce souvisejících s řečí (obtíže s příjmem potravy, žvýkání, polykání).

Rádi bychom Vám ukázali jednotlivé vady a poruchy řeči a naučili Vás orientovat se v pojmech, které se týkají logopedie. Mimo popisů a správných postupů diagnostiky bychom Vám rádi také předestřeli postupy týkající se terapie vad řeči.

Až budete naši knížku číst, brzy zjistíte, že je mezi Vámi spousta lidí, kteří mají s vadami a poruchami řeči problémy. Na konkrétních příkladech z logopedické praxe se přesvědčíte, že zvládnout úspěšně logopedickou terapii není vůbec nemožné.

Cílem této knížky není předložit podrobný a vyčerpávající přehled poruch a vad řeči, ale seznámit Vás rodiče či učitele mateřských a základních škol s nejčastěji se vyskytujícími vadami a poruchami řeči.

1. PŘEHLED VAD ŘEČI

Široká veřejnost má již dlouhou dobu povědomí o tom, co to je logopedie a čím se zabývá. I přesto mezi většinou lidí stále panuje mýtus, že na logopedii se děti chodí učit správnou výslovnost. Často můžeme slyšet naše prarodiče, jak vypráví historky o tom, že táta chodil na R a cvičil doma pořád dokola „tdnka tdnka“, až se mu to R nakonec podařilo. Nebo že strýček dlouho nemluvil, a tak ho nutili pořád dokola opakovat slova, až je nakonec řekl a bylo všechno v pořádku.

Ano samozřejmě! Správná výslovnost hlásek je jistě velmi důležitá a v běžném životě ji všichni potřebujeme. Ale co třeba další oblasti řeči? Plynulost projevu, tempo řeči, odpovídající slovní zásoba, gramatická struktura vět, dobré komunikační dovednosti a vyjadřovací schopnosti, hlas, polykání, žvýkání, příjem tuhé stravy.

V níže uvedeném přehledu zjistíte, že existuje celá řada různých vad řeči, kterými se logopedie zabývá. Vada výslovnosti sem rozhodně patří, ale uvidíte, že není zdaleka jediná.

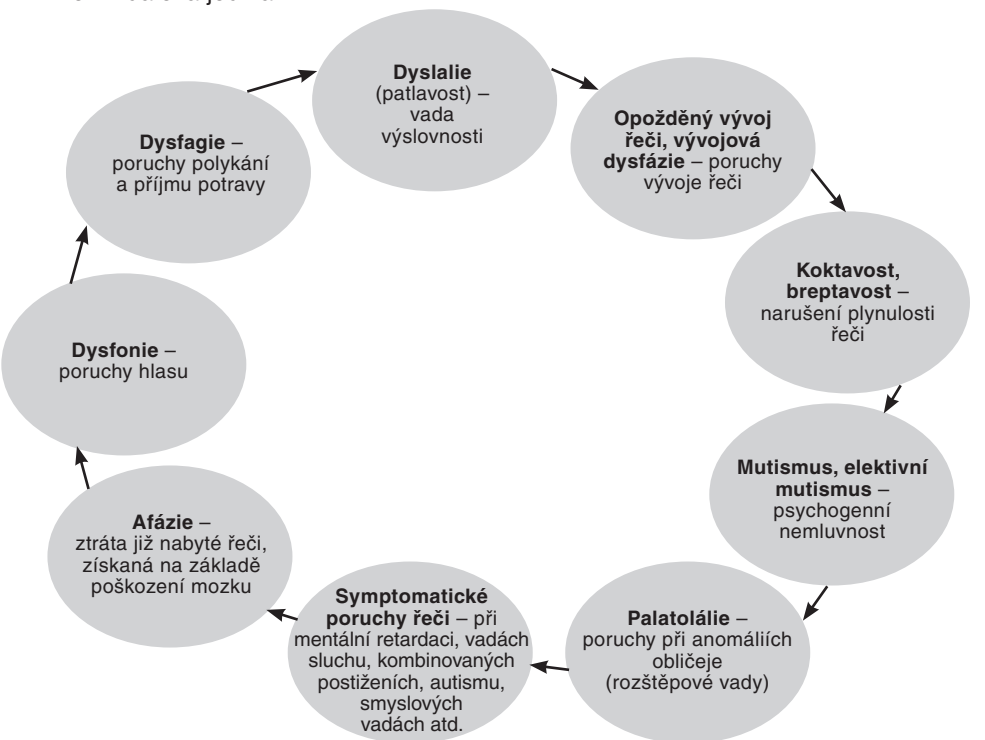

2. NENÍ LOGOPED JAKO LOGOPED

aneb JAK SE V TOM VYZNAT?

„Měli bychom jít na logopedii. Verunce už je pět let a pořád říká pejšek místo pejsek, neumí R a řízek je spíš žízek. Kam ale půjdeme? Ve školce mají děti logopedický kroužek, ale Verunčina nejlepší kamarádka chodí do logopedické ambulance na zdejší polikliniku. Kdo nám poradí? Co je lepší? A je v tom vůbec nějaký rozdíl?“ ANO, JE. V České republice je totiž logopedická péče poskytována v rámci tří resortů:

- **Ministerstva zdravotnictví**
- **Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT)**
- **Ministerstva práce a sociálních věcí**

Logopedem se stává absolvent Pedagogické fakulty, který zakončí obor Speciální pedagogika se specializací Logopedie – Surdopedie (sluchové vady) státní závěrečnou zkouškou.

Nejrozšířenější logopedická péče je poskytována v ***logopedických ambulancích*** nebo v ***logopedických poradnách***. Jedná se o zařízení, ve kterých je logopedická péče poskytována v rámci zdravotního pojištění. Když má logopedická ambulance nebo poradna smlouvy se zdravotními pojišťovnami, klient má péči hrazenou ze zdravotního pojištění. Pokud poradna tyto smlouvy nemá, hradí si klient péči sám.

V logopedických poradnách pracuje:

- ***logoped*** – absolvent pětiletého magisterského studia Pedagogické fakulty, obor speciální pedagogika: logopedie – surdopedie. Tento logoped je zařazen do tzv. předatestační přípravy a pracuje pod supervizí ***klinického logopeda***,
- ***klinický logoped*** – má stejné pětileté vzdělání jako logoped. Po ukončeném magisterském studiu navazuje postgraduální vzdělání – atestace. Po úspěšně absolvované specializační přípravě ukončené praxí a atestací se logoped stává klinickým logopedem. Ten může pracovat samostatně bez odborného dozoru, může si otevřít vlastní soukromou logopedickou ambulanci nebo poradnu.

Kromě těchto pracovišť se s logopedem a klinickým logopedem můžeme setkat také v nemocnicích na lůžkových odděleních foniatrie, pediatrie, neurologie, rehabilitace, LDN, v lázních atd.

Kliničtí logopedi jsou organizováni v **ASOCIACI KLINICKÝCH LOGOPEDŮ**, která zajišťuje jejich celoživotní vzdělávání, akreditaci odborných kurzů a vyjednává podmínky práce s Ministerstvem zdravotnictví.
www.klinickalogopedie.cz

S logopedickou péčí se můžeme setkat také ve školách, školkách nebo speciálně pedagogických centrech pro děti s vadami řeči (SPC). Zde je péče hrazena Ministerstvem školství. V těchto zařízeních nejčastěji pracuje:

- ***logopedický preventista*** – je středoškolsky vzdělaný pedagog, který absolvoval **kurz logopedické prevence** (v rámci mateřských škol se často jedná o paní učitelky, které zde pracují). Náplní práce logopedického preventisty je rozvoj komunikačních dovedností u dětí předškolního věku,
- ***logoped*** – absolvent pětiletého magisterského studia Pedagogické fakulty, obor speciální pedagogika: logopedie – surdopedie. Tento logoped dále nepokračuje v postgraduálním vzdělávání jako klinický logoped. Logoped nemá kompetence provádět logopedickou diagnostiku vad a poruch řeči. Měl by se zabývat rozvojem komunikačních schopností a řečovou výchovou, nikoliv logopedickou terapií.

Logopedi v rezortu MŠMT jsou zaštiťováni organizací **ASOCIACE LOGOPEDŮ VE ŠKOLSTVÍ**.
www.alos.cz

V resortu Ministerstva práce a sociálních věcí mohou působit logopedi, kliničtí logopedi i speciální pedagogové se specializací logopedie a surdopedie. Kvalifikace, která je u daného pracovníka nutná, vždy záleží na konkrétním typu pracoviště a náplni práce v dané oblasti.